

1809. 1. Novbr. er Translateur Laurent Borg i  
 Naade entlediget fra sin Tjeneste som Adjunct ved  
 Tronhiems Cathedralsskole, og Sproglærer ved det  
 militære Institut og ved Borger-skolen sammesteds,  
 Jon Mourly, beskikket til Adjunct i hans Sted.  
 S. Dat. er Adjunct ved Fridericia lærde Skole,  
 Laurik Balsløv, forflyttet i lige Egenkab til  
 Nykøbing Skole paa Falster.

### I. Afgang og Befordringer.

Under 6 Novbr. er Translateur Laurent Borg i  
 Naade entlediget fra sin Tjeneste som Adjunct ved  
 Tronhiems Cathedralsskole, og Sproglærer ved det  
 militære Institut og ved Borger-skolen sammesteds,  
 Jon Mourly, beskikket til Adjunct i hans Sted.

S. Dat. er Adjunct ved Fridericia lærde Skole,  
 Laurik Balsløv, forflyttet i lige Egenkab til  
 Nykøbing Skole paa Falster.

S. Dat. er Professor i det franske Sprog og  
 Literatur ved Kiøbenhavns Universitet, Nic. Puer-  
 rari, tillige ansat som Lærer i bemeldte Sprog ved  
 Frue Skole i Kiøbenhavn.

Under 30 Novbr. er Inspector paa det konge-  
 lige Bibliotheks Læsesal, Svend Brochmand Her-  
 leb, beskikket til Adjunct ved Frue Skole i Kiøben-  
 havn, saaledes at hans Bestalling antedateres fra  
 1 Nov. 1809.

---

## II. Legater og Gaver.

## a) Legater.

## I. Til Nyekjøbing Skole.

Nyekjøbing Skole paa Falster hører til de saa, som ogsaa i nyere Tider have modtaget Prøver paa privat Godgjørenhed. Følgende tre Legater til denne Skole ere hidtil, saavidt Udgiveren veed, utrykte.

a. Kammerraad Jessens Legat paa  
1000 Rdlr.

Jeg underskrevne Lorentz Jessen, Hans Kgl. Maiestets Kammerraad og Toldinspecteur, kjendes og hermed vitterlig gjør, at jeg til en taænkelig christelig Grindring for alle af den Hvieste min hele Livstid indtil denne Dag mig særdeles beviste uforskyldte Naade og Belgjerninger, haver bortgivet og skjænket, ligesom jeg og hermed i den hellige Treenigheds Navn skjænker og legerer 1000 Rdlr., skriver Et Tusinde Rigsdaler, udi nu giengse Danst Courant, som udi forestaaende 1ste Junii Termin indeværende Aar til Højædle og Højærværdige Herr Biskop Rams i Odensee over Fyens Stift, af mig, eller om jeg imidlertid efter Guds behagelige Villie ved Døden maatte afgaae, af mit Stervboe skal vorde erlagt og betalt, paa det

at Kapitalen af Hans Højærværdighed forinden kan besørget at worde udsat paa Rente, og den deraf faldende Rente saaledes aarligen blive distribueret og uddelt, som jeg har for godt befunden, at dermed for Eftertiden bestandig urnyggelig og uigjenfældelig skal forholdes, nemlig

Først skal min Søster Madame Elisabeth sal. Waldrø, som er en aldrende Præsteenke og boende udi Inderstrup paa Falsler, hendes Livstid nyde Renterne af denne legerede Kapital 1000 Rdlr. saa mange deraf aarlig erholdes kan, udi 2de Terminer til hvert Aars 11 Junii og 11 Decbr. Men dernæst efter hendes Død skal Renten deraf deles udi 4 lige Dele aarlig, saasom:

- 1) Til Hospitalets Fattige i Nykøbing paa Falsler  $\frac{1}{4}$  Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 2) Til samme Byes Fattige, Enge og Sengeliggende  $\frac{1}{4}$  Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 3) Til 2de af samme Byes Fattige Skole Disciple, paa samme Maade, som sal. Mag. Janssens Testamente i saa Maade lyder,  $\frac{1}{4}$  Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 4) Til Inderstrups Eogns Fattige, Enge og Sengeliggende  $\frac{1}{4}$  Part, skriver En fjerde Deel Part, af de aarlig faldende Renter, hvad enten deraf 5 eller 4 pr. C. efter Tidernes Omstændigheder erholdes kan. Hvilke, som meldt, udi 4 lige Dele deles, og til de Narngivne efter

Myrighedens Godtkefindende rigtig distribue-  
res, men Kapitalen skal være urørt og til Ver-  
dens Ende forblive urygkelig til dette Brug  
destineret.

Som nu denne liden Gave aleneste figter til  
Guds Ære, og til de Enkes og Trængendes  
Hjælp og Understøttelse, saa forsikkrer jeg mig og,  
at denne min ringe Stiftelse for Eftertiden til Punkt  
og Prikke uforandret vorder efterlevet, og anmoder  
derhos nærværende H. og H. Hr. Biskop Ma-  
mus og efterkommende Successores i Embedet, at  
de vil holde over: 1) at dette mit Gave-Brev  
maaе vorde gjemt og forvaret udi Stiftsladen, og  
ellers Ord for Ord indføres udi Stiftsprotocollen  
iblandt de andre Legata der i Stiftet 2) at den  
derudi bemeldte Kapital 1000 Rdlr., nu gjængse  
Dansk Courant, om muligt til førstkommende 1<sup>te</sup>  
Junii maa udlaanēs og fra samme Tid af bestan-  
dig vorde udsat paa Kente imod sikkert Pant paa  
1<sup>ste</sup> Prioritet, og saaledes blive et urygeligt Lega-  
tum til forberørte Brug. 3) at den derudi benæv-  
te Gave til Vedkommende rigtig og uden Afkortning  
hvert Aar i rette Tid maaе vorde betalt, saaledes som  
de med en frelst Samvittighed agter at forsvare det  
for Gud i sin Tid, og endeligen 4) at deres Høi-  
ærværdighed, naar dette Legatum 1000 Rdlr. til  
førstkommende 1<sup>te</sup> Junii er bleven betalt, da be-  
hageligen vil meddele mig paa en ligelydende Gien-

part heraf deres gode Tilstaelse, at Pengene saaledes til dette gudelige Brug ere blevne betalte, og at Gave-Brevet i alle Maader for Eftertiden skal vorde efterlevet. Jeg haver til den Ende ladet forfatte 2de eenslydende Exemplarer; som jeg selv haver underskrevet og forseglet, hvoraf det ene skal forblive udi Stiftsladen eller dets Archive, og det andet med deres Høiærværdigheds Paategning og Quittering for Pengenes rigtige Annammelse hos mig, og efter min Død hos mine Arvinger. Til Bekræftelse under min Haand og Signet.

Kjøbenhavn d. 14 Febr. 1767.

L. Tessen.

(L. S.)

Til Bitterlighed underskriver  
efter Begjering

M. Drejer. L. S. Radekens.

(L. S.)

(L. S.)

b. Apotheker Claus Seidelins Legat  
paa 200 Rdlr.

Vi underskrevne Enke og Børn efter salig Apotheker Claus Seidelin kjendes og hermed vedstaar, at vi i vores salig Mand's og Faders Stervboe har foresundet efterfølgende Legatum til Nykjøbings latinske Skole, hvilket han i levende Live formedelt Evaghed og anden Forhindrings Skyld

ikke har faaet expederet, og lyder det Ord fra andet, som følger:

"Af Taknemmelighed til Gud og Kjærlig-  
 "hed til Næsten haver vi uunderskrevne, jeg  
 "Claus Seidelin, forrige Kgl. forordnet Apo-  
 "theker her i Nykjøbing, og min kjære Huus-  
 "troe Elisabeth Catharina fød Wichmand, efter  
 "mine sal. Forældres og andre Guds Børns  
 "gode Exempler udi den hellige Tre Enighed's  
 "Navn besluttet at give, ligesom vi og hermed  
 "giver og forærer til Nykjøbings latinske Skole  
 "200 Rdlr., skriver To Hundrede Rigsdaler  
 "Courant, hver Rixdaler beregnet til 96 Sk.  
 "Danske, og det paa samme Vilkaar, som mine  
 "sal. Forældres forrige Donations Brev af 12  
 "Junii 1726 indeholder, nemlig:

## I.

"Disse 200 Rdlr. udsættes paa Rente ef-  
 "ter den skeete Rentes Nedsættelse for 4 proC.  
 "hos gode visse Folk paa første Prioritet og  
 "vist Underpant efter rigtig Obligation, og saa-  
 "ledes fremdeles besørges, at ikke paa Kapital  
 "eller Rente tages Skade; Men skulde Tiderne  
 "saaledes forandres, at høiere Rente bleve til-  
 "ladte og kunde bekommes, da bør det og kom-  
 "me Skolen eller egentlig den Discipel, som  
 "nyder disse Renter, til Bedste.

"Den af Kapitalen aarligen forfaldende  
 "Rente uddeles hver 11 Junii, saasnart den  
 "er indkommen; udi Collegarum og den ganske  
 "Skoles Nærværelse af Rectore Scholæ, som  
 "nu er, eller herefter kommer, vorder, til  
 "en gudfrygtig, fattig, flittig og forfremmelig  
 "Discipel, som efter sin Fremgang endnu intet  
 "større Stipendium kan nyde, at han deraf  
 "kan have hver Uge i Aaret et Par Dages  
 "Kost; og forbeholder vi os og vore Børn og  
 "Arvinger, saalænge vi eller de i Nykjøbing  
 "eller i Nærheden befinde sig, myndige og i  
 "noget Embede geistligt eller verdsligt, den  
 "Frihed at udnævne en Discipel, som samme  
 "Stipendium skal nyde, naar han har Recto-  
 "ris Skudsmaal, at han arter sig vel. Skulle  
 "og nogen af vores egen Familie frequentere  
 "Skolen og trænge til denne vores Gave og  
 "være den værd, da ville vi, at de dertil frem  
 "for andre skulde være præfererede.

"Oplæses dette vores Gave Brev aarligen,  
 "naar Distribugen skeer i Skolen, i Collega-  
 "rum Nærværelse offentligen, paa det dens  
 "Indhold des bedre kan erindres, og stedse  
 "uruggelig holdes.

"Begiære vi indstændlg, at denne vor vil-  
 "lige Gave ikke for Billie eller Benskab's Skyld  
 "maae misbruges, forringes, forandres eller  
 "til nogen anden Brug henvendes, saafremt  
 "de, som det forvolder, ikke vil af Gud. vente  
 "sig Hævn og Straf.

"Thi bede vi underdanigst og ærbødigst,  
 "at Skolens høie Directeurer, Stiftsbefalings-  
 "manden over Volland og Falster og Biskoppen  
 "i Fyens Stift, samt Inspecteurerne, Sogne-  
 "præsten og Magistraten i Nykjøbing, saavel-  
 "som Skolens Rector, som nu er eller herefter  
 "kommendes vorder, at de tilligemed vores  
 "næste Arvinger vilde stedse og altid holde over  
 "denne Fundations Indhold og egentlige Me-  
 "ning, og samme i Skolens Bog lade indføre,  
 "saa og at Originalen maae iblandt andre  
 "Skolens magtpaaliggende Breve i Kirkens  
 "Skab forvares. Til Befræstelse have vi dette  
 "vores Gave-Brev egenhændig underskrevet og  
 "forseglet. Nykjøbing d. 25 Julii 1779.

Claus Seidelin. Elif. Cath. Seidelin.  
 (L. S.) (L. S.)

Og som det er vores Pligt at efterkomme, hvis  
 af vores salig Mand og Fader var udlovet, saa

ubstæde vi dette her med samme Kraft, som det af hannem selv kunne være underskrevet, og videre verificeres det med vore Hænders Underskrift og hostrykte Signeter.

Nykjøbing d. 11 Junii 1784.

E. C. sal. Seidelins. Berth. Seidelin.  
(L. S.) (L. S.)

H. Seidelin.  
(L. S.)

c. Provst David Seidelins Legat paa  
250 Rdlr.

Da det har behaget vores i förrige Åar afgangne salige Fader, Herr Provst David Seidelin, Sognepræst for Gamtofte Meenighed i Baag Herred i Fyen, som var født i Nykjøbing paa Falster, hvor han i sin Ungdom haver frequenteret den Latinske Skole, samt der til samme Tider af de i denne Skole uddelende Pensioner efterhaanden oppebaaren i Alt 70 Rdlr., ved hans efter hans Død foresundne, og os hans samtlige myndige Børn og Arvinger bekjendtgjorte sidste Villie at tilkjendegive for os, at det i en Deel Åar førend hans dødelige Afgang havde været hans Forsæt, at han, til Refusion for de af ham i hans Ungdom af Nykjøbings Skoles Midler oppebaarne 70 Rdlr., vilde til bemeldte Nykjøbings

af  
re  
og  
n.  
la  
is  
i  
i  
ig  
n  
is  
is  
ge  
te  
el  
et  
m  
p  
36

Latinske Skole have legeret 250 Rdlr.; Saa legeres af den Salige Mands efterladte Midler hermed efter hans sidste Villie, som i dette Stykke af os, som hans efterladte Arvinger, adlydes, disse ommeldte 250 Rdlr., siger To Hundrede og Halvtredssindstyve Rigsdaler, som i anstundende 11 Junii Termin sikkerligen i Contant til de høie Directeurer for Nykøbings Latinske Skole skal blive udbetalte, til Bedste for den Latinske Skole paa Falster; Og da det tillige haver været den Salige Mands Villie, at der skulle confereres især med Biskoppen i Fyens Stift, som en af de høie Directeurer, for at erfare hans gunstige Forslag, hvorledes der bedst maatte kunne disponeres over den gavnligste Anvendelse af de fra denne liden Kapital faldende aarlige Renter, saa fastsættes tillige, i Følge det af hans Høierverdighed Hr. Biskop Doctor Bloch behageligst ved Samtale givne Forslag, dette som en Regel, at den af disse 250 Rd. aarlig svarende Rente skal aarlig gives til den fattigste Candidat af dem, som da til Universitetet fra benævnte Skole maatte dimitteres, dog efter foregaaende Biskoppelige Approbation paa Rectorens Forslag, og da vi paa denne oprettede Fundats agte allerunderdanigst at udbede os Deres Kongelig Maiestæts Confirmation, saa ville vi ikke alene, at denne, som vi allerunderdanigst ville forvente, allernaadigst confirmerede Fundats maatte

overleveres til fatter Bevarelse i Stifts Kisten i Odense, men ogsaa, at en vidimeret Gjenpart af denne Fundats, maatte overleveres, samt til Efterlevelse og Bevaring deponeres hos den ved Nyfjerdings Skole nu værende Rector Scholæ.

Odense.

C. Seidelin

Sognepræst for Trues  
Menighed i Odense.

(L. S.)

Rjøng

J. Seidelin

Sognepræst til Rjøng  
Menighed.

(L. S.)

Haagerup den 11 April 1792.

J. Seidelin.

(L. S.)

C. C. Birch

Dott. Theol. og Sognepræst  
for Brahetrolleborg og  
Krarup Menighed.

(L. S.)

Kongelig Confirmation paa ovenstaaende Fundats.

Vi Christian den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Beneders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken og Oldenborg, gjøre alle bitterligt; at eftersom hos Os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begjæret vor allernaadigste Confirmation paa den af samtlige myndige Arvinger og Børn efter forrige Sognepræst til Samtøfte Menighed i vort Land Fyen, afgangne Provst,

Hr. David Seibelin, i hans Navn under 1te f.  
M. oprettede og herhos in Originali vedheftede  
Fundats, hvorved 250 Rdlr. skjenkes til Nykjøbings  
Latinske Skole paa vort Land Falster;

Da ville Vi fornævnte Fundats, hvoraf i Vort  
danske Cancellie er indleveret en ligelydende Gjen-  
part, udi alle dens Ord, Clausuler og Punkter,  
saaledes som her findes, allernaadigst have confir-  
meret og stadfæstet, saa og herved confirmere og  
stadfæste; Forbydende Alle og Enhver herimod, ef-  
tersom foreffrevet staaer, at hindre eller i nogen  
Maade Forsang at gjøre. Under Vores Hyldest  
og Naade. Givet paa Vort Slot Christiansborg  
udi Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn den  
11 May 1792.

Under Vort Signet.

(L. S. R.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Be-  
faling.

C. v. Brandt. Schou. Colbjørnsen.  
C. Neiersen.

b. Gaver.

So sieldnere Exempler paa privat Gavnildhed  
mod de til den studerende Ungdoms Underviisning  
bestemte Anstalter i senere Tider vare bleve, desto  
behageligere og hæderligere er den Erfaring, at

den gienvakke Opmærksomhed og Agtelse for disse offentlige Instituter ogsaa begynder at yttre sig i fornyede Beviser paa Privates goddædige Belvilie.

Efterat de fleste lærde Skoler, der ved Universitets-Directionens Oprettelse i Aaret 1805 savnede passende Locale, efterhaanden dermed vare blevene forsynede, manglede dog endnu Middelstolen i Bordingborg et saadant, og den ubequemme assides beliggende Skolebygning, i hvilken ikke engang kunde være Varme om Vinteren, var desuden i Aaret 1807 taget i Brug til Krudtmagazin, hvortil den endnu benyttedes. Under disse Omstændigheder henvendte man sig til en privat Mand, som eiede et Huus med Gaardsrum og Hauge, med Forespørgsel, om han vilde overlade samme til Skolen, og til hvilken Priis. Ikke saasnart var Eieren bleven underrettet om dette Ønske, før end han med ædel Belvilie erklærede, at, for at fremme et saa gavnligt Niemeed for det Offentlige, vilde han ikke alene skænke bemeldte Eiendom (hvis Værdie den Gang ansloges til c. 1300 Rd.), men ogsaa med en Sum af 2000 Rd. bidrage til sammes Istandsætning og Indretning til sin nye Bestemmelse. Efterat saadant af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler var blevet allerunderdanigst indberettet, behagede det Hs. Majestæt under 29 Sept. d. A. at befale Directionen at tilkiendegive Bedkommende (som har ønsket, ei

offentlig at nævnes), at Allerhøiſtsamme med allernaadigſt Velbehag havde anſeet og modtaget hans patriotiſke Offic. Paa den nye Skolebygningſ Iſtandsſættelſe og Indretning vil i næſte Foraar blive begyndt. Den gamle Skolebygning vil, iſølge allernaadigſt Tilladelſe, blive ſolgt til Skolecaſſens Fordæl, naar den ei længere benyttes til militær Tieneste.

---

### III. Beneficiers Fordeling

for Skoleaaret fra 1 Oct. 1810 til ſidſte Sept. 1811.

Efter Skoleforordningen af 7 Nov. 1809 § 72 ff. beſtaaer Skolebeneficier deels i Fritagelſe for at erlægge Skolepenge, deels, foruden fri Underviisning, i Penge-Underſtøttelſe eller Stipendier. Diſſe have tre Grader: 20, 35 og 50 Rdlr. aarlig. I Kiøbenhavnſ Cathedralſkole gives 10 Pladſer i hver Claſſe, alſaa i alt 30 Stipendiepladſe; i enhver af de øvrige Cathedralſkoler (hvilke ere de, ſom ere beliggende i Stiſternes Hovedſtæder) 7 af hver Grad, i alt 21 Stipendiepladſer; i enhver af de øvrige fuldſtændige lærde Skoler 6 af hver Grad, i alt 18; i Middelſkolerne, hvor den høieſte Grad ikke finder ſted, 3 af anden Grad eller 35 Rdlr., og 6 af nederſte Grad eller 20 Rdlr., i alt 9 Sti-

pendiepladser. Ingen Discipel kan nyde Stipendium eller fri Underviisning, med mindre han hører til de studerende, og for Resten har de Egenskaber, som Forordn. § 76 og 77 foreskrive.

Ifølge Reglementerne for Kiøbenhavns, Christiania og Odense Cathedralsskoler havde denne Indretning allerede i disse Skoler fundet Sted siden deres Reform i Aarene 1797, 1800 og 1802. Ved de øvrige Skoler er den siden indført eller indføres efterhaanden i Overeensstemmelse med den nye Skoleforordning.

For Skoleaaret 1810—1811 er ved efterfølgende lærde Skoler Beneficiers Tildelelse saavel i Henseende til fri Underviisning (Gratistpladser), som til Pengeunderstøttelse (Stipendiepladser) saaledes af Directionen bestemt, at

Ved Kiøbenhavns Skole ere Gratister 6, Stipend. 14  
(Discipel-Antal 100).

— Roeskilde Skole — — 5 — 14

(Discipel-Antal 35).

— Frederiksborg Skole — — 9 — 12

(Discipel-Antal 35).

— Odense Skole — — 9 — 19

(Discipel-Antal 56).

— Nyborg Skole — — 2 — 6

(Discipel-Antal 22).

— Ribe Skole — — 4 — 6

(Discipel-Antal 29).

Ved Aalborg Skole ere Gratister 5, Stipendiater 3  
(Discipel-Antal 15).

— Christiania Skole — 6 — 20  
(Discipel-Antal 58).

(Fortsættes).

Forsaauidt ved nogen Skole Stipendiaternes Antal er mindre, end det efter det regulerede Maximum kunde være, ere de øvrige Pladser vacante, enten fordi qualificerede Subjecter ei ere tilstede, eller fordi Omstændighederne ei endnu tillade at besætte samtlige Stipendiepladser (jvf. Fdn. 7 Nov. 1809 § 75 og 87). Saa mange Disciple, som ei nyde Stipendier eller fri Underviisning, ere betalende i Overeensstemmelse med Forord. § 66.

#### IV. Skolefrifter.

I. Programma, quo methodus numeros per datos quotcunque divisores divisos data residua relicturos investigandi exponitur. & simul anniversariæ Scholæ Viburgensis examinatio indicitur ad diem 17 mensis Septembris MDCCCX per Carol. Ferd. Degen &c. Particula III. Viburgi Typis P. S. Fönssii. (52 Sider, med tvende Tabeller).

Efterat Forf. i de tvende foregaaende Dele af sit Program \*) har meddeelt een almindelig og tvende

\*) S. disse Annal. 1809 2 B. S. 108 ff.

specielle Metoder til det af ham behandlede arithmetiske Problems Opløsning, kommer han i nærværende 3die Afdeling til dets Anvendelse ved de saakaldte cycliske Perioder. Foreløbige Ideer om Perioder i Almindelighed gives pag. 3 = 9. At Periodernes Betragtning ei er uden Nytte, men kan føre videre, end man efter en løselig Betragtning skulde formode, søger Forfatteren at oplyse med et af Primtallenes Række taget Exempel pag. 9 = 14. Arithmetikens nøie Forbindelse med Læren om Perioderne, og især det omhandlede Problems Anvendelse vises (pag. 14 = 27) foreløbigen paa en ved fire Egennavne bestemt, sammensat Periode, hvorfra Forfatteren gaaer over til Hovedsagen, hint berømte chronologiske Problem, at finde et Aar i den julianske Periode, af dets treende Characterer, Gylde = Sol = og Indiction = Tallet; og hvis Opløsning gaaer til pag. 40, hvor den bekjendte Regel fremsættes, hvis Rigtighed af flere Forfattere ikkun vises a posteriori, det er, af dens Resultaters Overensstemmelse med Sandheden. Da imidlertid denne Regels Anvendelse fordrer Multiplication og Division med store Tal, har Forfatteren ved en egen Transformation (pag. 41 = 47) søgt at gjøre Beregningen lettere, hvilken Hensigt han end ydermere har opnaaet ved en paa bemeldte Transformation grundet Tabelle,

hvis meget let fattelige Brug han har oplyst ved tvende Exempler, pag. 45 = 47.

I Anledning af disse chronologiske Undersøgelser tilføier Forfatteren ved Slutningen af sin Afhandling en kort og let Maade at bestemme, til hvad Dag i Ugen et givet Datum (ældre eller nyere Stil) svarer. Den dertil hørende Tabelle, tilligemed den kort forhen her omtalte, findes ved Enden af dette libet Arbeide. Anvendelsen af Methode og Tabelle oplyses ved 4 af ældre og nyere Begivenheder tagne Exempler. I det 3die af disse (Lin. 2) staaer, ved en Trykfeil, dies nominalis ist. f. d. nominalis.

Anmærkningerne pag. 27, 28 og pag. 32 = 36 ere af philologisk Indhold, og give Bidrag til de i Texten omtalte chronologiske Cyclers Historie.

2. Naturvidenskabens Hielp for Norge i den fødetrange Sommer 1808; et Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Christiania Cathedralskole, forfattet af M. R. Flor, Overlærer i Naturhistorien og Lærer ved det norske Cadetcorps i Christiania 1810. 40 S. 4.

Forfatteren, som for nogle Aar siden ved en lignende Leilighed søgte at besvare nogle af de vigtigste Indvendinger, som gjøres mod det naturhistoriske Studium, har i nærværende Program til

Niemeed at bevise Nytten af det botaniske  
 Studium, ikke med theoretiske Grunde, men med  
 Kiendsgierninger, laante fra nylige Erfaringer un-  
 der den sidste Krigsperiode. Kundskab i Botaniken  
 blev nemlig da et Middel til i Norge at redde et  
 ikke lidet Antal Mennesker fra Hungersnød, i det  
 den anviste blandt Vertrigets Producter adskillige  
 Korn-Surrogater, enten forhen kiendte, men i For-  
 glemmelse komne, eller nu først opdagede; thi alle-  
 rede hine svundne Tiders urtekyndige Mænd lærte  
 de gamle Nordmænd, i forntrange Aar til deres  
 Glesk, Tørst 2c. at nyde den krydrende Angelik,  
 de saftige Bær, den slimede Tangart, Søl, og Brød-  
 mose. Forfatteren erindrer ved denne Leilighed Bi-  
 skop Gunnerus's og Prof. Strøms Fortie-  
 nester og i Særdeleshed denne sidste, paa offentlig  
 Bekostning trykte, og ved Regjeringens Omhu  
 blandt Almuen i Norge gratis uddeelte "Under-  
 retning om islandsk Mos, Mariegræsset og Greit-  
 nastoven. Kiøbenh. 1795. 8.," hvilken nærmest hav-  
 de til Hensigt at fortrænge den saa skadelige Nød-  
 spise, Fyrrevarf; men beklager derhos, at Fordom-  
 mene alligevel væbnede sig med den nærende Brød-  
 mose for at holde ved den fordærvende Bugsynde-  
 Marken. Flere Almuens Venner erfarede en lige  
 Gienstridighed, naar de, rørte af Medynk over Li-  
 delser, som Markspisen forarsagede, talte Brød-  
 mosens Sag.

Det uventede Tog mod Kiøbenhavn 1807 aab-  
 nede for Norges Providering til Føde og Sæd i det  
 tilkommende Aar de mørkeste Udsigter. Allerede  
 om Høsten s. A. mærkedes en ængstelig Frygt for  
 at savne Brød. Landets Dyrighed grundede og  
 tænkte efter, paa hvad Maade den Kornmangel,  
 der befrygtedes, kunde formindskes. For at bringe  
 Brødmosen igien i frisk Minde, samt at opmuntre  
 og vejlede Almuen til at samle et Forraad af denne  
 Væxt (*lichen islandicus*), lod den Profes. Strøms  
 foromtalte Afhandling trykke og uddele i alle Bøig-  
 der. Medens under den stigende Frygt og Mangel,  
 især da nu ogsaa Krigen med Sverrig kom til, en-  
 hver søgte at udtænke Midler til at skaffe Brød eller  
 Surrogat for samme, gjorde Forfatteren til Regie-  
 ringscommissionen Forslag om: practisk at vejlede  
 Bonden i at bruge saavel den islandske Lav som  
 andre indenlandske Væxter til Drøielsesmidler; og  
 om Forsøg at foretage med at forvandle den island-  
 ske Lav til Meel, formedelft Bondens Forkiærlighed  
 for Meelspise. Efterat flere saadanne Forsøg vare  
 med Held foretagne, om hvilke og andre Forsøg ud-  
 førte Efterretninger meddeles, og Opmuntringer  
 udstædte til at indsamle og benytte Lav, *Quækerød-*  
*der* (*triticum repens*), *Karve* (*Kummen*, *carum car-*  
*vi*), tiltraadde Forfatteren i Mai 1808 efter Re-  
 gierungscommissionens Ønske en Reise i Aggers-  
 huus Stift paa 4 Maaneder for at vejlede Almuen

især til Kundskab om Indsamling og Benyttelse af indenlandske, til Næring tjenlige Vexter, og alermæst af den islandske Lav. Efter Tilbagekomsten fra denne Reise, paa hvilken Forfatteren havde giennemvandret og underviist 23 Bøiger, medens Pastor Münster til samme Tid og i samme Tidmeed havde reist og lært i 21 Bøiger, foretog den første en ny Vandring, hvorfra han, efter at have bereist andre Egne af Oplandet, kom tilbage mod Slutningen af Sept.

"Skønt disse Reiser, siger Forfatteren S. 32, ei vare saa lærerige for mig, med Hensyn til at udvide mine naturhistoriske Kundskaber, som de under gunstigere Omstændigheder og i bedre Tider kunde have været, lærte jeg dog paa samme, hvad jeg aldrig glemmer, om jeg end opnaaede den højeste menneskelige Alder: blev Vidne til Scener, hvorom jeg før ingen Forestilling havde: og forøgede mine Kundskaber om Landets Særegne, Folkets Skikke, Sæder og Tænfemaade.

Jeg var Vidne til den mæst utrættelige Ansærgelse, for at skaffe Landet Fødemidler; til den sømmeste blødende Deeltagelse i Brødre's Trang hos Landets høieste Dyrighed; til, at de høie Embedsmænd personligen trøstede de Smægtende, mættede de Hungrige, og tilfidesatte mindre vigtige Pligter og Bequemmeligheder for den første af alle Pligter, at skaffe de Hungrige Mad; til, at Egennytte

maatte vige for Brødres Suk efter Brød, til: at Mercurius's Kjæledægger, rørte af Hungerens hæse Beden, uddelte personligen deres lidet Kornforraad i faaformede Portioner, for at enhver kunne bekomme noget lidet til Livets Ophold. Hvad for et Umenneske mon det vel og havde været, som — ei var bleven rørt ved de Hungriges stille sukkende Bøn, ved Stimlen af de Bedende, som søgte forgæves Brød hos Bageren, ved Synet af de ved Hunger udtærede Legemer, som leirede sig langs ad Beggene, for at vente paa det heldige Dieblif, da en utilstræffelig liden Part Korn, til Hungerens Afhielpelse, blev deres Lod; ved at see disse samme i en rolig Stilling, med de mest længselfulde Minder, tause at quæle deres Hunger, endog da, naar flade Stene i halve Døgn havde været deres Leie? — Sandelig det er characteristisk, at Folk af den lave og laveste Classe udholdt, uden Knur og Mur, i Sagtmodighed og Rolighed Livets største Lidelser.

Jeg blev Bidne til: at Embedsmændene paagode sig de fra deres Embede mest heterogene Forretninger, og udførte dem med Iver, Bedholdenhed og Opoffrelse: at ikkeformuende og trængende Bønder eftersaae deres lidet Klædeforraad, for at tage ud deraf de bedste Stykker til Gaver for Armeen; ja endog undertiden ei at holde sine Kirkelæder for gode: at de gjennemførte deres Forraads-

Samre (Stolpebod, Madbod), for at finde Noget til  
 Dvælgelse for deres sridende Brødre. Ja sandelig  
 gen! jeg saae det, som fortjener at optegnes i Kar-  
 bøgerne, hvordan Fattige, hvis Slægt eller Venner  
 vare commanderede paa Grændsen af Sverrig (ved  
 Armeia), sparede af deres Mundportion, og samle-  
 de hos de Rigere et lidet Forraad af Fødevarer,  
 hvilket de paa deres Ryg bar 10-20 Mile, for der-  
 med at qvæge de Lidende. Jeg mødte Mennesker,  
 hvis gulbrune magre Ansigt, rystende Stemme,  
 tykke Underliv og skeletlignende Krop tydeligen vi-  
 ste, hvilket Onde der plagede dem, nemlig: Hunger  
 og Bærkspise. Skræksomt! — mit Syn mødte en-  
 gang det, hvilket Himlen forbyde det oftere at mø-  
 de, saasom saadant let hos enhver Føgende opvæk-  
 ker fortvovlende Tanker, at Mennesker rodede i et  
 Evinetrug, for i Fiskeben at finde Lintring i sin  
 Hunger, og at de laae af Hunger og Mæthed ud-  
 strakte paa et Straaleie. Saadanne Incitamenter  
 virke paa den, der endog kun har den mindste Grad  
 af Følelse, at han anstrænger sig, for at formindste  
 Brødres Lidelser.

Ved at uddele paa omtalte Maade Raad og  
 Veiledning, traf jeg paa elskværdige Lærlinge,  
 tjenstfærdige og gjestfrie Mennesker, og paa for-  
 domsfulde, vrange Folk.

At høre de Enfoldiges taabelige Indvendinger  
 er ikke ganske ubehageligt for den, hvis Kald det er

bleven at oplyse; men at lægges Hindringer i Veien i sine redelige Bestræbelser af saadanne Folks Fordomme, hvis Klogskab i flere Stillinger i Livet, eller den Post, de staae paa, eller deres Formue fordrer, at man nødes til at jætte dem, for den udvordr Anstændigheds Skyld, blant de Oplyste og Fordomsfrie: er af de største Krænkelser, som der kan møde Retsindige. At kæmpe mod saadanne Folks Fordomme, til hvilke man ei tør sige, for ei at forværre en god Sag: "Du troer dig klog, men du er dum" — og som troe sig ophøjede over al Underviisning, i det de røbe den største Ukyndighed, og som tillige ansee sig for at være langt bedre indviede i en Videnskab, end dens opoffrede Dyrkere, uagtet de neppe kjende dens Navn: er en af meest martrende Kampe, som Sandhedens Ven nogensinde kan komme i."

Et Resultat af sine Reiseiagttagelser, hvorpaa Hr. Overlærer Flor har troet at burde gøre opmærksom, er dette, at den islandske Lav i flere Bøigder ikke voxer i tilstrækkelig Mængde, og at den er meget bekostelig at samle; at den sølgelig alene maa betragtes som et Nødmiddel, bedre end ethvert andet af den Marsag, at den giver en sund og nærende Føde.

Forsfatteren slutter med at anmeldte den Skolehøitid, hvortil han paa Embedsvegne havde at ind-

byde, og med passende Ønster, hvoriblandt dette: "at det maa lykkes Skolens Lærere at have saadan Indflydelse paa de Unges Fædre og Børgere, at begge Partiers Kræfter aldrig virke i to eller flere forskellige Directioner, men kun i een eeneste."

---

## V. Blandede Efterretninger.

Ved Kong Frederik den andens Gavebrev af 5 August 1569, saaledes lydende: \*).

"Vi Friderich thend anden, med Guds Naade Danmarkis, Norgis, Wendis og Gothis Kong ning ic. gjøre alle vitterligt, at Vi af Vor syns synderlig Gunst og Naade hafve undt og tilsladt, og nu med thette vort aabne Brev unde og tillade, at thett Vicarie, som ligger til St. Appollonie Alter udi Riiber-Domkirke, og Mester Jens Riiborg Archidegen ther sammesteds nu i Vere hafver, og skal effter fnte. Mester Jens Riiborgs Død og Afgang følge Superintendenten udi Riiber Stigtt, thend, som nu til Superintendent ther sammesteds forordineret og tilskicket vorder, och hans Efterkommere Superintendenter ther sammesteds, saa at the samme Vicarie altiid herefter skulle mue hafve,

\*) Originalen befinder sig i Ribe Stiftskiste.

nyde, bruge og beholde meth Residenke, bøn-  
 der og thienner, och al sin renthe, herlighett  
 og tilliggelse, aldeles ingen undertaget, qvitt  
 og frii uden afgifft til Ds eller Vore Efterkom-  
 mere Konninger udi Danmarck. Och therimod  
 skulle frnte Superintendenten thend eene eff-  
 ther thend anden vere pligtig, selve paa theres  
 egen Befostning, uden ald Vor og Vore Efter-  
 kommers Konningers udi Danmarck besve-  
 ring, at bygge, forbedre og altid ved god heffo  
 ferdig og ved macht holde Superintendentens  
 Residentse udi Riibe, saa at ther ingen fald  
 paa kommer. Sammeledes skulle frnte Su-  
 perintendenten aarligen give og fornøye Scho-  
 lemesteren udi Riibe, thend, som nu er og  
 herefter kommerendes vorder, af samme Vicarie  
 visse renthe sex pund Korn, rug og biug,  
 thermett Scholemesteren saa megitt thes bedre  
 maa vere forsjøget, och at hand i fremtiden Ds  
 eller Vore Efterkommere Konninger mett videre  
 fordringe om hans underholdinge icke skal be-  
 svæ. Thi forbiude Vi alle vore fogither, Em-  
 bekmænd og alle andre, frnte Superinten-  
 denter udi Riibe Stigtte herimod paa frnte  
 Vicarie eller nogen sin renthe, herlighett eller  
 rette tilliggelse, eftersom fornevnt staar, att  
 hindre eller i nogen maade forfang at gjøre.  
 Sammeledes bede Vi og biude Superinten-

denterne, atti aarligen till gode rede yder  
og fornøyer Scholemesteren fornte sex pund  
Korn, och ingen hinder gjøre thennem ther  
paa. Under Vor hyllost og Naade. Gifvit udi  
Vor Riibstæd Helsingør then v Dag i August  
Aar MDLXIX.

Under Vort Signet  
F r i d e r i c h."

blev til Ribe Bispestol og Rectorat henlagt et  
geistligt, forhen Capitlet sammesteds tilhørende,  
Guds, kaldet Vicaria Apolloniæ \*) eller Sct. Apol-  
loniæ Alters Vicariat, med hvilket dengang Erke-  
deggen (Archidiaconus) Mester Jens Viborg \*\*) var  
beneficeret. Bemeldte Vicariat bestod af 11 større  
eller mindre Jordeiendomme, af hvilke ligesaa man-  
ge Fæstere, nemlig 3 i Debbel, 5 i Gredsted, 1 i  
Rødding, 1 i Rynling og 1 i Faaborg, svarede i  
aarlig Landgilde tilsammen 13 Ldr. 6 Skpr. Rug,  
10 Ldr. 4 Skpr. Byg, 4 Sviin, 1 Lam, 1 Gaas,

\*) Om dette Apolloniæ Alter og sammes Vicariat s. Der-  
p a g e r Ripæ Cimbr. p. 239.

\*\*) Jvf. Derpager l. c. Det er ei ganske nøiagtigt, naar  
Derpager a. St. p. 240 siger, at Kong Frederik 2 efter  
Jens Viborgs Død skænkede Vicariatets Indtægter til  
Bispestolen og Rectoratet i Ribe; thi dette skeete, me-  
dens bemeldte J. Viborg endnu levede, og 12 Aar før  
hans Død, efter hvilken først den nye Bestemmelse af  
fornævnte Indtægter traadde i Araft.

2 Høns, 2 Kalve, 2 Brændelæs og 1 Rdlr. 3 Mk. i Penge. Samtlige Torder vare, efter den seenere under Christian 5 indrettede Matrikul, ansatte til 21 Tdr. 7 Skpr.  $\frac{2}{3}$  Alb. Hartkorn.

Efter Kongebrevets Indhold skulde til Skolemeesterens (d. e. Rectorens) Underholdning i Ribe af Bispestolen svares aarlig 6 Pd. Korn, Rug og Bng. Da 1 Pd. Rug i Ribe Stift var 2 Tdr. 4 Skpr. 2 Rdlr.  $2\frac{1}{4}$  Potter, og 1 Pd. Bng 3 Tdr. 2 Rdlr., saa vilde efter denne Beregning Rectoratets Andeel have udgiort henimod 17 Tdr. Korn. Alligevel er den aarlige Ydelse fra Begyndelsen af svaret til Rectoratet med kun 7 Orter (8 Tdr. 6 Skpr.) Rug, og 5 Orter (7 Tdr. 4 Skpr. Bng), hvilke Bønderne skulde føre i Rectors Huus mod Dvittering til Bispekoppen, der havde Herligheden over Godset og var ansvarlig for Afgiften. Årsagen, hvorfor Afgiften til Rectoratet fra Begyndelsen af har, som bemærket, været noget mindre, end Gavebrevet synes at tilholde, var denne, at det antoges at være Meningen, at Bispestolen og Rectoratet skulde have lige Deel, eller hver en Halvpart af det omhandlede Gods. Vel beholdt Rectoratet endnu den større Andeel af Kornafgiften, men dette Mere blev sandsynligen tillagt som Erstatning for den Skolen tilkommende Andeel i de øvrige Naturalafgifter, som vare blevne Bispestolen alene forbeholdte. Saa-vel efter Skolens som Bispe-Embedets Protocoller

findeß dette Fælledsskab og denne Delingsmaade saaledes fra Begyndelsen af at have havt Sted, og enhver's Quantum derefter i vedkommende Af-  
skrivnings- og Cassebøger at være anført \*).

Af forovnmeldte 11, til Apolloniæ Vicariat hø-  
rende, ved Kong Frederik 2 Gavebrev Bispestolen  
og Rectoratet i Ribe tillagte, Jordeiendomme bleve  
efter Kongel. Bevilling af 10 Jul. 1795 de 3 i Deb-  
bel og de 5 i Gredsted, tilsammen 11 Ldr. 5 Skpr.  
3 Fdfr. 1  $\frac{2}{3}$  Alb. Hartkorn, afhæntede for i alt 1178 Rd.  
1 Mk. 3  $\frac{1}{4}$  β., saaledes, at Rectoratet forbeholdtes

\*) I en gammel Skolens Afskrivningsprotocol, begyndt  
1596, hedder det saaledes

Vicaria Apolloniæ.

"Denne Vicarie hafuer Bispen och Scholmesteren  
tilhobe, saa at Bispen hafuer veraf all Herligheden och  
den halfue Part af Kornet, som er 12 Orter, den anden  
halfue part hafuer Dns. Episcopus, som effter følger,  
effter Kongl. Manest. Bress."

Derpaa findes af Frevet Aug 7 Orter, Byg 5 Orter.  
I en anden Skoleus Protocol, begyndt 1590, læses:

Vicaria Apolloniæ.

"Halffparten af Landgielden er lagt til Scholmester-  
rens Underholdning, (som kan være ved 12 Orter Korn),  
oc skulde komme dertil efter M. Jens Wiborgs Afgang.

impetravit M. Paulus Matthiæ (anno 15..) tum  
Superintendens Ripensis.

(oc bøde M. Jens Wiborg anno 1531)", hvorefter  
denne Afgift aarlig findes affreven med bemeldte Quan-  
tum Korn.

fine Indtægter af det bortsolgte Gods i Forhold til Renterne af Riøbesummen. Seenere er ved Kongelige Bevillinger af 28 Aug. 1795, 17 Nov. 1797 og 24 Sept. 1802 end videre bortsolgt alt det øvrige Gods, bestaaende af 10 Tdr. 1 Skp. = Fdkr. 2 Alb., tilsammen for 1450 Rdlr., dog uden at i de sidste tre Bevillinger findes noget bestemt angaaende Maaden, paa hvilken der skulde gives Refusion til Rectoratet for sammes Anpart i det solgte Gods. Da her saaledes ingen Forpligtelse var paalagt Skolen, istedet for den samme tilsikrede Anpart af den forhen ydede Naturalafgift med betydeligt Tab \*) at

\*) Dette vil indsees af følgende Beregning. De 10 Tdr. 1 Skp. = Fdkr. 2 Alb. Hartkorn folgtes for 1450 Rdlr. Den halve Rente heraf udgjør 29 Rdlr.; men Skolens Halvpart af Naturalafgiften, nemlig 3 Tdr. 7 $\frac{1}{2}$  Skp. Rug og 4 Tdr. 2 $\frac{1}{2}$  Skp. Bøn, udgjør efter Ribe Stifts Capiteltaxt for Aaret 1810 64 Rdlr. 1 Mk. 3 s. Ved at modtage hiin Pengerente istedet for denne Naturalafgift vilde altsaa Skolen blot i det eene Aar 1810 have tabt 35 Rdlr. 1 Mk. 3 s. For samme Aar 1810 har Skolen ved at oppebære den halve Rente (noget over 23 Rdlr.) af den Capital, hvorfor det øvrige Gods i Aaret 1795 er blevet afhændet, tabt betydeligt; thi Skolens Andeel i Naturalafgiften deraf vilde efter bemeldte Aars Capiteltaxt have indbragt mere end det dobbelte mod den Rente, som den nu nyder. Et Exempel blandt utallige paa, hvad de offentlige Stiftelser have vundet ved Afhændelse af deres faste Eiendomme mod Riøbesum i Penge.

modtage forholdsmæssig Andeel i Rente af den Capital, hvorfor sidstomtalte 10 Ldr. 1 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. ere solgte, saa er paa Skolens Begne gjort Paastand paa, at Afgiften af det Quantum Korn, som forhen havde været svaret til Skolen af det ifølge Kongel. Bevillinger af 28 Aug. 1795, 17 Nov. 1797 og 24 Sept. 1802 solgte Jordegods (i Rødning, Kyvling og Faaborg), og som i Forhold til den gamle Afgift af det hele Vicarie-Gods blev at beregne til 3 Ldr. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Skp. Rug og 4 Ldr. 2<sup>2</sup>/<sub>7</sub> Skp. Byg, maatte fremdeles af Bispestolen tilsvares Skolen, og af den første betales den sidste med Penge efter Capitelstarten.

Efterat om denne Sag har været brevverlet mellem det kongelige danske Cancellie og Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, har førstnævnte Collegium under 1 Dec. d. A. tilmeldt Directionen, at det ganske tiltraadte sammes Betænkning i denne Sag, og i Overeensstemmelse dermed havde under samme Datum tilskrevet Biskoppen over Ribe Stift. Directionens Betænkning gik ud paa:

1) At den Andeel, som Rectoratet i Ribe eller den lærde Skole sammesteds tilkommer i Apolloniæ Alters Vicariat, er Halvparten af Indtægten. (Den Formening havde været yttret, at Bispestolen tilkom  $\frac{2}{3}$ , Rectoratet  $\frac{1}{3}$ ).

2) At for de otte Jordeiendomme, som i Aaret 1795 bleve solgte for 1178 Rdlr. 1 Mk. 3 $\frac{1}{2}$  S., ny-

der Rectoratet eller Skolen paa Grund af Indholdet af den Kongelige Bevilling, hvorefter de afhændedes, blot Penge-Refusion, nemlig den halve Rente af bemeldte Capital eller 23 Rd. 3 Mk. 6 Sk.

3) At derimod af de øvrige tre Jordeiendomme, som ligeledes i Aarene 1795, 1797 og 1802 bleve med allernaadigst Tilladelse solgte for 1450 Rdlr., uden at i de Kongelige Bevillinger var meldt noget om Refusion til Skolen i Penge, tilkommer Skolen den af bemeldte Jorder hidtil for dens Part oppebaarne Indtægt, nemlig 3 Tdr. 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Skp. Rug og 4 Tdr. 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Skp. Byg, i Korn, at betales i Penge efter hvert Aars Capitalstart.

Da Cancelliet, som meldt, paa Ribe Bispestols Begne heri har erklæret sig eenig, saa gielde nu og for Fremtiden som fast Regel for den aarlige Afgift, Bispestolen har at tilsvare Skolen sammesteds af det (solgte) Apolloniae Alters Vicariegods, de Bestemmelser, som ovenfor under No. 1, 2 og 3 ere fremsatte.

---

Under 1 August 1810 er mellem Yderne af Drting, i Hads Herred, Aarhus Stift, beliggende, Sogns Kongetiende og Aarhus Cathedralsskole, til hvilken bemeldte Kongetiende er henlagt afsluttet Foreening angaaende Tiendens Overdragelse

for bestandig til Drting Sogns Beboere paa følgende Vilkaar, at:

1) de af Sognets Hartkorn, som er i alt af Ager og Eng 88 Tdr. = Skp. 1 Fdkr. 2 Album, naar derfra drages Annergaarden udi Drting Bye, hvis Hartkorn er 6 Tdr. 4 Skpr. 2 Album, som Præsten i Præstholm nyder alle tre Tiender af, følgende i alt af 81 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdkr. svare aarlig til Aarhus Cathedralsskole  $1\frac{1}{2}$  Skp. Rug og 2 Skp. Byg \*) pr. Td. Hartkorn, beregnet i Penge efter hvert Aars Capitelstart.

2) denne Tiendeafgift af hele Drting Sogn skal ved tre af Tiendeyderne selv valgte Mænd for

\*) Det er utroligt, hvor stort Tab de lærde Skoler have lidt derved, at mange Tiender ere i foregaaende ældre og senere Tider førend Directionens Oprettelse bortperpetuerede mod aarlig Afgift i Penge, undertiden endog uden at betinge Skatters Erlæggelse. Dette Tab er især føleligt paa en Tid, da 3, 4, 6 Mk. af en Tønde Hartkorn ofte ikke udgiøre  $\frac{1}{10}$  Deel af det, som af samme havde kunnet udbringes, hvis Afgiften havde været bestemt i Korn. Siden Universitets- og Skoledirectionens Oprettelse er derfor omhyggeligen vaaget over, at ved alle Forceneringer om bestandig Tiendeafgift, som ere blevene indstillede til aKernaadigst Approbation, Afgiften er bleven bestemt i Korn, og med Forpligtelse for Yderne, selv at udrede alle Skatter og Contributioner. S. disse Annal. 1808 2 B. S. 277 f. 1809 2 B. S. 252 f. 1810 2 B. S. 133 f.

hvert Aar indsamles, og, inden 14 Dage efter at Capitelstarten hvert Aar er sat, i en samlet Sum betales til Skolens Regnskabsfører i hans Boepæl.

3) samtlige Ydere og deres Efterkommere forbinde sig til aarligen at betale af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære og extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift for Skolen i nogen Maade.

4) for Afgiftens rigtige Betaling give Yderne Aarhuus Cathedralskole den Sikkerhed, som den kongelige Indbydelse af 18 Mart. 1796 § 7 fastsætter, hvilken er og bliver dem og deres Efterkommere til allerunderdanigst Efterretning.

5) alle Udgifter, som Foreningens Paaftivning paa stemplet Papiir, dens Expedition, Tinglæsning m. v. foranledige, afholdes af Yderne alene.

Denne Forening er læst ved Hads-Ming-Herreders Ting den 13 August 1810, og under 9 Nov. f. A. af Hs. Majestæt Kongen allernaadigst confirmeret.

---

Ligeledes er den 1 Aug. f. A. indgaaet, og under 9 Nov. næstefter allernaadigst confirmeret en Forening mellem Aarhuus Cathedralskole og Tiendenderne af Hundslund Sogn i Hads Herred angaaende Overdragelse for bestandig til de sidste af

bemeldte Sogns Kongetiende af Rug, Byg og Bælgeforn, hvormed nævnte Skole er beneficeret. Nærværende og tilkommende Brugere og Ydere af det Hundslunds Sogn tilhørende Hartforn, som er i alt af Ager og Eng (Skov og Møllefyld uberegnet) 241 Tdr. 1 Skp. 1 Fdkr. 2 Alb., svare af samme, dog med Fradrag af Annergaarden i Eldrup, hvis Hartforn er 1 Td. 4 Skp. 1 Fdk., og hvoraf Præsten i Hundslund nyder alle tre Tiender, følgende i alt af 239 Tdr. 5 Skpr. 2 Alb. aarlig, 14 Dage efterat Capitelstarten er sat, til Karhuus Cathedraleskole for hver Tønde Hartforn  $1\frac{1}{2}$  Skp. Rug og  $1\frac{1}{2}$  Skp. Byg, beregnet i Penge efter Middeltallet af de sidste 10 Aars Capitelstart, forandret hver 5te Aar. Desuden tilsvare og betale samtlige nærværende og tilkommende Ydere aarligen af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære alle extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift for Skolen i nogen Maade. Skulde der siden findes eller blive mere tiendepligtigt Hartforn eller tiendepligtig Jord uden Hartforn end de forommeldte 239 Tdr. 5 Skpr. 2 Alb., da er det ikke indbefattet under denne Tiendeforening.

---

Ligeledes er af Hs. Majestæt under 9 Novbr. f. A. allernaadigst confirmeret en mellem Karhuus

Cathedralskole og Tiendeyderne af Falling Sogn den 1 August sluttet Forening angaaende Overdragelse for bestandig til disse Tiendeydere af bemeldte Falling Sogns Kongetiende, som til Aarhus Skole er henlagt. Sognets tiendeplichtige Hartkorn beløber sig til 163 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdkr. 1 Alb.; nemlig

- 1) Falling Byes 45 Tdr. 7 Skpr. 3 Fdkr.  $2\frac{5}{4}$  Alb.
- 2) Aalstrup Byes 54 — = — = —  $1\frac{2}{4}$  —
- 3) Umstrup Byes 63 — 2 — 2 — = —

---

163 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdkr. 1 Alb.

Af det under No. 1 specificerede Hartkorn, naar derfra drages Annexgaarden i Falling, hvis Hartkorn er 4 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdkr.  $2\frac{7}{8}$  Alb., svares af hver Tønde Hartkorn af de øvrige 41 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdkr.  $2\frac{2}{3}$  Alb. (eller, for at undgaae Brofregning, 41 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdkr.) aarlig til Aarhus Cathedralskole for Kongens Andpart af Rug og Byg tiende 1 Skp. Rug og 3 Skpr. Byg, at betales med Penge efter hvert Aars Capiteltaxt. Af det under No. 2 specificerede Hartkorn, som beløber 54 Tdr. = Sp. = Fdkr.  $1\frac{2}{4}$  Alb., naar derfra drages de tvende fra Aalstrup Bye udslyttede Gaarde, som paa nærværende Tid bruges af Espen Christensen og Niels Nielsen, hvis Hartkorn er 7 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdkr.  $1\frac{1}{2}$  Alb., altsaa af 46 Tdr. = Skpr. 3 Fdkr.  $\frac{7}{4}$  Alb., svares af hver Tønde Hartkorn  $1\frac{1}{4}$  Skp. Rug, og  $2\frac{1}{2}$  Skp. Byg, at betales med Penge efter hvert

Åars Capitelstart. Samtlige Tiendeyderes Afgift indbetales i samlet Sum hvert Åar, 14 Dage efter at Capitelstarten er sat. Desuden tilsvare og betale samtlige Ydere af forbenevnte Hartkorn i Falling Sogn selv aarligen af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære og extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift fra Skolen i nogen Maade.

---

Efterat for det Kongel. Danske Cancellie fra Directionens Side det Danske var yttret, at vedkomende civile Overigheder maatte overdrages Skifte- væsenet med tilhørende Overformynderie paa det Odense Communitet og Skole endnu tilhørende Bøndergods, forsaavidt dette ikke allerede laae under anden Skiftejurisdiction (i alt 4 Gaarde), har førstnævnte Collegium under 20 October d. A. anmodet Amtmanden over Odense Amt, i denne Henseende at foranstalte det Fornødne.

---

Under 6 Nov. d. A. har Hs. Majestæt allernaadigst bifaldt, at til nødvendige Reparationer og Forbedringer paa Nyborg lærde Skoles Bygning maa anvendes en Sum af indtil 1412 Rdlr.

---

Ved Slutningen af Skoleaaret 1809-1810 (Sept. 1810) beløb det hele Antal af Disciple i de offentlige lærde Skoler, iberegnete dem, som stode færdige at dimitteres til Universitetet, sig til omtrent 820 \*), hvoraf i Norges Skoler omtrent 170. I dette Beløb ere ikke indbefattede Disciplene i den lærde Skole paa Island, hvis Antal ikke vides bestemt, men er mellem 20 og 30, ei heller de studerende Disciple i private Instituter, ei heller de til Indtrædelse med det nye Skoleaar anmeldte Lærlinge.

\*) Jvf. disse Annal. 1810 1 B. S. 102 f.